

DE QUÈ PARLEM, QUAN PARLEM DE LA POBLACIÓ DEL BERGUEDÀ?

Enric Mendizábal i Esther Sánchez

La comarca del Berguedà presenta una evolució dels seu nombre d'habitants sense gaires oscil·lacions al llarg de la seva història poblacional. El feble creixement que l'ha definit durant la major part del segle XX ha deixat pas en els darrers decennis (amb un màxim històric en el 1960) a una important reducció del seu volum de població, conseqüència d'una important emigració, que és la característica que defineix darrerament l'evolució demogràfica del Berguedà.

A la taula 1 es presenta l'evolució de la població de la comarca del Berguedà. Com es pot observar, històricament el pes d'aquesta comarca respecte al total de Catalunya ha anat baixant, encara que amb intensitat i ritmes diferents. Durant el segle XIX (en les tres dates de les quals es tenen dades) presenta un decreixement molt important seguit per una recuperació

(coincident en el temps amb els moments de major creixement econòmic d'aquesta comarca) que, sense ritmes gaire alts, és constant fins a 1960 (amb l'excepció de 1940 pels efectes de la Guerra Civil).

Aquest creixement de població (va passar, aproximadament, de 27.000 habitants el 1900 a 48.000 el 1960) no ha assolit en cap moment taxes superiors a les presentades per Catalunya en els mateixos períodes, per la qual cosa el pes d'aquesta comarca respecte al total s'ha reduït. Els efectes positius que la immigració va suposar per al creixement de la població de Catalunya no han afectat gaire la població del Berguedà. En els darrers decennis aquesta comarca s'ha convertit en una més de les que presenten saldos negatius de migracions, la qual cosa fa que la pèrdua de població en aquests decennis d'estancament del creixement a Catalunya sigui força important.

El futur de la població del Berguedà

Les previsions de població que es fan des de la demografia no són, en cap cas, una descripció exacta i infal·lible del que succeirà en el futur. Per entendre'ns, el que diuen les previsions és que si la fecunditat la mortalitat i les migracions continuen en el futur tal com s'han comportat en els darrers anys, la població resultant serà aquella i no una altra. Però com és lògic, la fecunditat, la mortalitat i les migracions del futur poden canviar, i molt, respecte a les del passat més proper: imaginem-nos que les empreses que investiguen i desenvolupen els xips dels ordinadors decidissin que Berga és la millor localització del món per a les seves seus centrals, i que s'hi instal·lessin en els propers deu anys. Totes les previsions demogràfiques que s'han fet fins aleshores no servien per a res, ja que no haurien tingut present aquest fet, que resultaria cabdal per a la població del Berguedà. Però no cal que siguin empreses tan importants les que s'hi instal·lin per provocar canvis: qualsevol inversió econòmica al Berguedà, com a qualsevol altra comarca de mida poblacional similar (com l'Alt Camp, la Garrotxa o la Noguera), pot provocar canvis en l'evolució demogràfica.

Per tant, tenint present l'evolució de la fecunditat, la mortalitat i les migracions dels darrers anys, hom preveu que la població del Berguedà continuarà disminuint, i que arribarà a uns 37.300 habitants l'any 2006, segons unes *Previsions de població per sexe i edat, fins al 2006. Comarques i municipis de més de 20.000 habitants a Catalunya*, fetes al Centre d'Estudis Demogràfics el 1991 per encàrrec de la Generalitat de Catalunya. Un altre aspecte a tenir present és el canvi en l'estructura per edats: si en el 1986 la població menor de 15 anys censada al Berguedà era igual en xifres absolutes a la de més de 65 anys (representant, cadascun

TAULA 1: EVOLUCIÓ DE LA POBLACIÓ DEL BERGUEDÀ I DE CATALUNYA, 1717-1991

Anys	Berguedà	Catalunya	% del Berguedà sobre Catalunya
1717	9.674	403.884	2,40
1787	15.408	858.464	1,79
1860	30.209	1.659.812	1,82
1877	24.947	1.749.173	1,43
1887	22.159	1.840.397	1,20
1900	27.020	1.965.042	1,38
1910	29.839	2.081.424	1,43
1920	33.335	2.343.633	1,42
1930	39.251	2.782.947	1,41
1940	37.733	2.890.977	1,31
1950	41.933	3.239.491	1,29
1960	47.923	3.924.238	1,22
1970	45.843	5.255.821	0,87
1975	43.995	5.667.257	0,78
1981	42.152	5.958.223	0,71
1986	41.441	5.972.433	0,69
1991	38.965	6.057.919	0,64
1993	38.865	6.096.621	0,64

Font: base de dades del Centre d'Estudis Demogràfics per al període 1717-1991, a partir dels censos i padrons corresponents. Per a 1993, IEC, *Anuari estadístic de Catalunya*, 1994-95.

dels dos grups d'edats, un 17'6% de la població), per al 2006 el procés d'envelliment de la població comportarà que els menors de 15 anys siguin el 14'6% de la població, i els majors de 65 anys, el 23'2%.

Però, de quina població parlem?

La pregunta amb la qual voldríem continuar és la següent: de què parlem, quan parlem de la població del Berguedà? I aquesta no és, en cap cas, una pregunta fútil, com es veurà tot seguit.

La lectura del cens o del padró és una bona introducció per a conèixer la població —i la història, la geografia, la sociologia o l'economia— de qualsevol poble de qualsevol comarca. I les dades de la darrera rectificació padronal de què es disposa diuen que el 31 de desembre de 1993 hi havia 38.865 habitants. La pregunta que hem de fer és: aquestes persones, quan hi estan al Berguedà? Així mateix, quantes persones hi ha al Berguedà però no hi són empadronades?

Reprenem el cens: les persones que s'havien d'inscriure en el cens havien de censar-se en el lloc on eren a *les zero hores del dia 1 de març de 1991*, és a dir la nit d'un dijous a un divendres. La població censada al Berguedà —o a qualsevol altre lloc d'Espanya— era la que estava en el seu domicili, dormint, veient la televisió, sopant,

Quantes de les persones que surten en aquesta fotografia són del Berguedà?

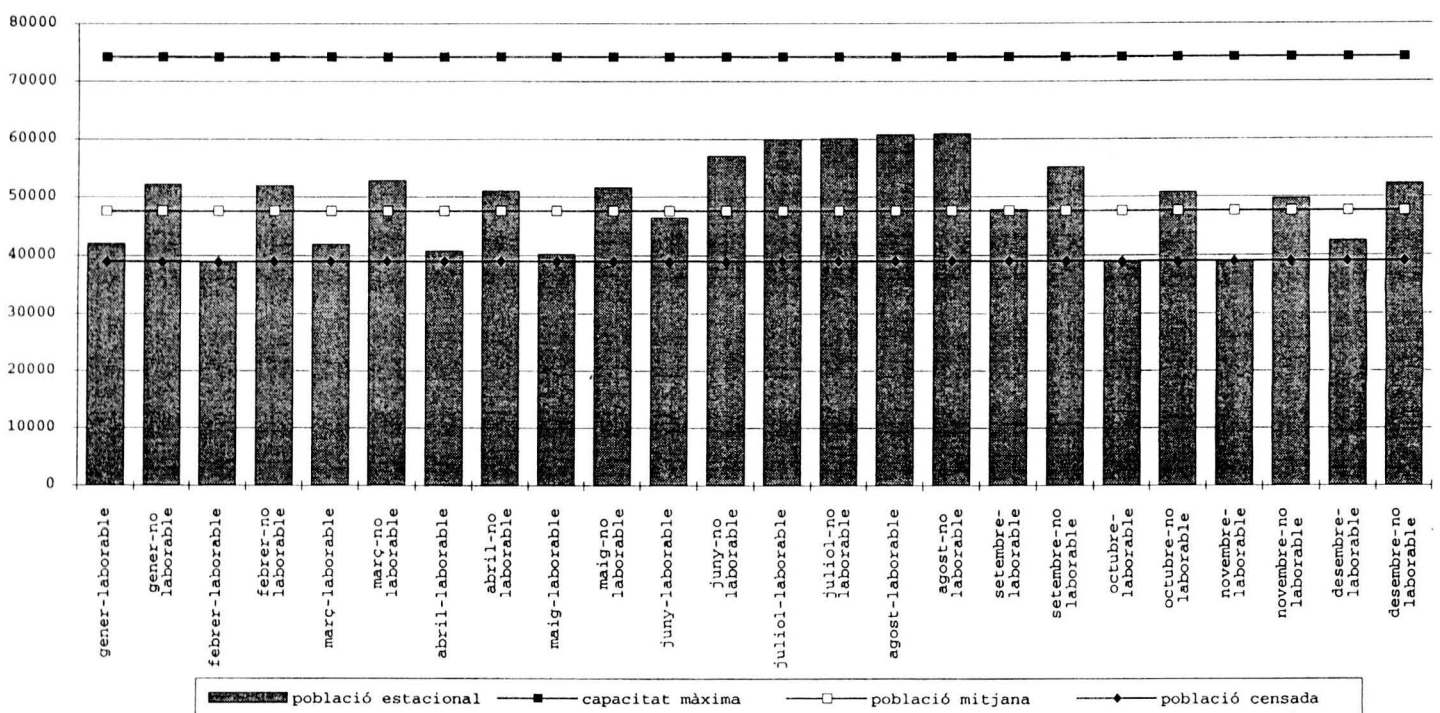
R. VILADÉS

divertint-se i barallant-se amb la parella i la seva descendència i/o ascendència... La població del cens és aquesta, la que està al seu domicili, i són les xifres que es desprenen del cens.

Fixem-nos en el gràfic. Aquest gràfic prové d'un treball que el Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya va encarregar al Centre d'Estudis Demogràfics per tal que estudiéssim quina

era la població estacional de tots els municipis de Catalunya. I el Departament de Medi Ambient volia aquest estudi perquè les dades que ofereixen els censos i padrons no són suficients per a planificar els seus equipaments mediambientals: la població present a Catalunya els mesos de la temporada turística (juny-setembre) és de més de 7.240.000 persones; és a dir, un milió i una mica més de la població habitual a

POBLACIÓ ESTACIONAL DEL BERGUEDÀ

Catalunya, ja que «som sis milions». I aquest milió i una mica més de persones presents durant els mesos d'estiu consumeix aigua, energia, menjar, transport, productes de tota mena..., produeix deixalles, aigües brutes... i es relaciona socialment i econòmicament amb la població que també és present a Catalunya (entre la qual hi ha la censada).

Si la població del Berguedà segons el cens de 1991 era de 38.965 habitants, la població mitjana anual es de més de 47.000 (entenent per població mitjana la població de cada moment temporal distribuïda homogeniament al llarg de l'any) i la capacitat màxima és de més de 74.000 persones (que s'ha calculat afegint a la població censada tota aquella població que pot cabre a les segones residències i habitatges buits, hotels, càmpings, cases de colònies, allotjaments de turisme rural...).

En aquest gràfic es pot veure que hi ha més població en el conjunt de dies no laborables de cada mes (caps de setmana i altres festius) que no pas els dies laborables; així mateix, els mesos de juliol i agost és quan hi ha més població (al voltant de 60.000 persones). Cal tenir present que en aquest gràfic no hi ha incloses totes les persones presents al Berguedà durant la Patum. En resum, la població que està al Berguedà és molt més nombrosa que no pas la que hi ha censada, i aquesta població que ve temporalment a passar el seu temps de lleure deixa uns certs ingressos econòmics, manté unes certes relacions socials amb la població censada i s'interessa pel que passa en àmbits territorials que no són els seus.

En qualsevol cas, al Berguedà hi ha prop de 39.000 persones censades; a l'estiu, la població és d'unes 60.000 persones; els dies no laborables de cada mes se superen les 50.000, i la majoria dels dies laborables, n'hi ha unes 30.000 o 40.000. Així doncs, quina és la població del Berguedà? La que hi està sempre? I qui hi ha que estigui *sempre* en un mateix lloc sense moure-se'n mai? ⚡

Enric Mendizábal i Riera
Esther Sánchez Sánchez

Professors del Departament de Geografia de la Universitat Autònoma de Barcelona. Investigadors del Centre d'Estudis Demogràfics

un nou concepte d'establiment al seu servei

Propera inauguració a
l'Àrea Comercial del Canal

Passeig de la Pau, 35-37 - Tel. 821 31 11
BERGA

CAÇA
PESCA
NÀUTICA
CALÇAT DE CAMP
TROFEUS

Plaça Viladomat, 1 - Tel. 821 12 66
BERGA